

Laidiens: 03.06.2005., Nr. 88

Ministru kabineta noteikumi Nr.368

Rīgā 2005.gada 31.maijā (prot. Nr.32 8.§)

Noteikumi par mātes piena aizstājēju sastāva obligātajām nekaitīguma prasībām, to marķējuma un reklāmas prasībām, kā arī reklāmas izvērtēšanas kārtību

Izdoti saskaņā ar Pārtikas aprites uzraudzības likuma 4.panta otro, trešo un 10.¹daļu, 20.panta pirmās daļas 9.punktu un 20.panta otro daļu un Reklāmas likuma 7.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka atsevišķai patērētāju grupai — zīdaiņiem (bērni līdz 12 mēnešu vecumam) — paredzēto mātes piena aizstājēju sastāva obligātās nekaitīguma prasības, to marķējuma un reklāmas prasības, kā arī reklāmas izvērtēšanas kārtību un maksas apmēru par reklāmas novērtēšanu.
2. Mātes piena aizstājēji to specifiskā sastāva vai īpašā ražošanas procesa dēļ ir skaidri atšķirami no cita veida pārtikas un ir piemēroti veselu zīdaiņu barošanai, ja viņus nav iespējams barot ar mātes pienu. Izplatot mātes piena aizstājējus, norāda to piemērotību attiecīgajai patērētāju grupai.
3. Atbilstoši lietošanas mērķim mātes piena aizstājējus iedala šādās grupās:
 - 3.1. maisījumi, kas pilnībā apmierina pirmo četru līdz sešu mēnešu vecuma zīdaiņu uztura prasības;
 - 3.2. maisījumi, kas paredzēti zīdaiņiem no četru mēnešu vecuma un veido galveno šķidruma daļu šī vecuma zīdaiņu uzturā.
4. Eksportējot mātes piena aizstājējus, ievēro šajos noteikumos noteiktās prasības mātes piena aizstājēju sastāvam un marķējumam. Mātes piena aizstājējus marķē attiecīgās valsts valodā un tādā veidā, lai novērstu risku sajaukt maisījumus, kas paredzēti zīdaiņiem pirmo četru līdz sešu mēnešu vecumā, ar maisījumiem zīdaiņiem no četru mēnešu vecuma.
5. Mazumtirdzniecībā mātes piena aizstājējus izplata tikai fasētā veidā.

II. Obligātās nekaitīguma prasības mātes piena aizstājēju sastāvam

6. Mātes piena aizstājēju sastāvā drīkst būt tikai šo noteikumu 1. vai 2.pielikumā minētie olbaltumvielas saturošie produkti un citas pārtikas sastāvdaļas, kuru piemērotība zīdaiņu barošanai ir pierādīta ar vispāratzītiem zinātniskiem datiem.

7. Šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minēto maisījumu sastāvs atbilst šo noteikumu 1.pielikumā minētajām prasībām.
8. Šo noteikumu 3.2.apakšpunktā minēto maisījumu sastāvs atbilst šo noteikumu 2.pielikumā minētajām prasībām.
9. Mātes piena aizstājējiem atļauts pievienot tikai šo noteikumu 3.pielikumā minētās vielas, lai nodrošinātu zīdaiņiem nepieciešamos vitamīnus, minerālvielas, aminoskābes un citas barības vielas.
10. Normatīvajos aktos noteiktu atsevišķu pesticīdu atlieku daudzums augu un dzīvnieku valsts izcelsmes produktos mātes piena aizstājējos nedrīkst pārsniegt 0,01 mg/kg, izņemot šo noteikumu 4.pielikumā minētos pesticīdus.
11. Šo noteikumu 5.pielikumā minētos pesticīdus aizliegts izmantot lauksaimniecības produktu ieguvē, ja šos produktus izmanto par sastāvdaļām mātes piena aizstājēju ražošanā. Atzīstams, ka pesticīdi nav lietoti, ja:
 - 11.1. šo noteikumu 5.pielikuma 1.tabulā minēto pesticīdu atlieku daudzums nepārsniedz analītiskās metodes kvantitatīvās noteikšanas robežu 0,003 mg/kg;
 - 11.2. šo noteikumu 5.pielikuma 2.tabulā minēto pesticīdu atlieku daudzums nepārsniedz 0,003 mg/kg.
12. Šo noteikumu 4.pielikumā minēto pesticīdu atlieku daudzums nepārsniedz attiecīgo šajā pielikumā noteikto maksimāli pieļaujamo pesticīdu atlieku daudzumu.
13. Šo noteikumu 10., 11. un 12.punktā minētais maksimāli pieļaujamais pesticīdu atlieku daudzums noteikts zīdaiņu uzturam sagatavotos mātes piena aizstājējos.
14. Sagatavojot mātes piena aizstājējus lietošanai, tiem drīkst pievienot tikai dzeramo ūdeni.
15. Pārtikas piedevu izmantošanu mātes piena aizstājējos nosaka normatīvie akti par pārtikas piedevu lietošanu.

III. Prasības mātes piena aizstājēju marķējumam

16. Ja mātes piena aizstājējs pagatavots no dažādām olbaltumvielām, produkta marķējumā norāda attiecīgo mātes piena aizstājēja tirdzniecības nosaukumu — "Maisījums zīdaiņiem līdz četrus-sešus mēnešu vecumam" vai "Maisījums zīdaiņiem no četrus mēnešu vecuma".
17. Ja mātes piena aizstājējs pagatavots tikai no govs piena olbaltumvielām, produkta marķējumā norāda attiecīgo mātes piena aizstājēja tirdzniecības nosaukumu — "Piens zīdaiņiem līdz četrus-sešus mēnešu vecumam" vai "Piens zīdaiņiem no četrus mēnešu vecuma".
18. Ja mātes piena aizstājējs ievests no citas Eiropas Savienības dalībvalsts, produkta tirdzniecības nosaukums latviešu valodā atbilst tā tirdzniecības nosaukumam kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valodā (6.pielikums).
19. Mātes piena aizstājēja marķējumā papildus citos normatīvajos aktos par pārtikas preču marķēšanu noteiktajai informācijai norāda:
 - 19.1. produkta enerģētisko vērtību kilodžoulos (kJ) un kilokalorijās (kcal), olbaltumvielu, ogļhidrātu un tauku daudzumu (izteiktu skaitļos) 100 mililitros lietošanai sagatavota produkta;
 - 19.2. katra šo noteikumu 1. vai 2.pielikumā minētā vitamīna un katras minerālvielas vidējo daudzumu (izteiktu skaitļos), kā arī (ja tie ir pievienoti) holīna, inozīta, karnitīna un taurīna daudzumu (izteiktu skaitļos) 100 mililitros lietošanai sagatavota produkta;

19.3. produkta sagatavošanas pamācību un brīdinājumu par bīstamību veselībai, ja tas sagatavots nepareizi.

20. Mātes piena aizstājēja marķējumā sniegtajā informācijā par produkta lietošanu nedrīkst būt ieteikuma atteikties no barošanas ar mātes pienu. Marķējumā aizliegts lietot tādus vārdus kā "humanizēts", "maternalizēts", "pielīdzināts mātes pienam", kā arī citus vārdus, kas mātes piena aizstājējus pielīdzina mātes pienam. Norādi "adaptēts" atļauts lietot tikai saskaņā ar šo noteikumu 7.pielikuma 1.punktā minētajām prasībām.

21. Šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minēto piena maisījumu marķējumā papildus šo noteikumu 19.punktā noteiktajai informācijai norāda:

21.1. informāciju par produkta piemērotību zīdaiņa barošanai no dzimšanas, ja zīdaiņi nav iespējams barot ar mātes pienu;

21.2. informāciju par dzelzs papildu uzņemšanas nepieciešamību zīdaiņiem, kas vecāki par četriem mēnešiem, ja viņus baro ar šo maisījumu un tas nesatur pievienotu dzelzi;

21.3. vārdus "Svarīga norāde" (izceltā drukā), kuriem seko:

21.3.1. norāde par zīdīšanas pārākumu un par mātes pienu kā vislabāko zīdaiņa uzturu, kas pasargā zīdaiņi no veselības traucējumiem;

21.3.2. norāde par produkta lietošanu tikai saskaņā ar ārstniecības personas ieteikumu.

22. Šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minēto maisījumu marķējumā nedrīkst ietvert bērnu attēlus vai citus attēlus, vai tekstus, kas idealizē minētā produkta lietošanu. Marķējumā var ietvert grafiskus attēlus, kas atvieglo produkta identifikāciju un ilustrē tā sagatavošanu.

23. Šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minēto maisījumu marķējumā var ietvert paziņojumu par tā īpašu sastāvu saskaņā ar šo noteikumu 7.pielikumā minētajām prasībām.

24. Šo noteikumu 3.2.apakšpunktā minēto maisījumu marķējumā norāda, ka produkts piemērots tikai tādu zīdaiņu uzturam, kuri vecāki par četriem mēnešiem, un ka šis produkts ir tikai daļa no zīdaiņa uztura.

IV. Prasības mātes piena aizstājēju reklāmai

25. Šo noteikumu 20.punktā, 21.3.apakšpunktā, 22. un 23.punktā minētās mātes piena aizstājēju marķējuma prasības attiecas arī:

25.1. uz mātes piena aizstājēju noformējumu, iesaiņojumu un izmantotajiem iesaiņojuma materiāliem, kā arī uz izvietojumu un uz apkārtni, kurā produkts izvietots;

25.2. uz mātes piena aizstājēju reklāmu.

26. Šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minēto maisījumu reklāmu izmanto tikai zinātniskās publikācijās atbilstoši šo noteikumu 20.punktā, 21.3.apakšpunktā, 22. un 23.punktā minētajām prasībām. Reklāmā drīkst būt tikai zinātniski pamatota informācija. Reklāma nedrīkst netieši norādīt vai radīt priekšstatu, ka barošana ar maisījumu ir līdzvērtīga barošanai ar mātes pienu vai pārāka par to.

27. Šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minētos maisījumus nedrīkst reklamēt tirdzniecības vietā, izsniedzot produkta paraugus tieši patērētājiem vai citādi veicinot pārdošanu mazumtirdzniecībā (piemēram, ar īpašām vitrīnām, atlaižu kuponiem, prēmijām, īpašu izpārdošanu, pārdodot preces par pazeminātu cenu, pārdodot komplektā ar citām precēm).

28. Ražotāji un izplatītāji nedrīkst izplatīt tieši vai netieši (ar ārstniecības iestāžu starpniecību) grūtniecēm, zīdaiņu un mazu bērnu mātēm vai viņu ģimenes locekļiem, kā arī citiem patērētājiem šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minētos maisījumus vai to paraugus bez maksas vai par pazeminātu cenu, kā arī tos dāvināt.

29. Šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minētos produktus atļauts piegādāt ziedojumu veidā vai pārdot par pazeminātām cenām sociālās aprūpes institūcijām tikai to zīdaiņu ēdināšanai, kuriem šie produkti nepieciešami, un tikai tik ilgi, cik nepieciešams.

30. Ārstniecības iestādes sniedz objektīvu un saprotamu informāciju (rakstisku vai audiovizuālu) par zīdaiņu un mazu bērnu barošanu un nodrošina šīs informācijas pieejamību visiem, kam tā nepieciešama. Minētajā informācijā iekļauj šādus jautājumus:

30.1. zīdīšanas labums un pārkums par barošanu ar mātes piena aizstājējiem;

30.2. mātes uzturs, gatavojoties zīdīšanai, un zīdīšanas paildzināšana;

30.3. daļējas barošanas ar mātes piena aizstājēju iespējamā negatīvā ietekme uz zīdīšanu;

30.4. grūtības atsākt zīdīšanu pēc pārtraukuma;

30.5. rūpnieciski ražotu vai mājās pagatavotu maisījumu pareiza lietošana.

31. Ražotāji un izplatītāji nodrošina, lai šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minēto maisījumu reklāma saturētu informāciju saskaņā ar šo noteikumu 30.punktu, vienlaikus sniedzot norādes par maisījumu lietošanas sociālajām un finansiālajām sekām, par zīdaiņu veselības apdraudējumu, ko rada neatbilstoša pārtika vai nepareizas barošanas metodes (arī nepiemērota maisījuma lietošana), par to, ka šie maisījumi ir paredzēti tikai zīdaiņiem, kuriem maisījumi nepieciešami, un tikai tik ilgi, cik nepieciešams. Reklāmā aizliegts ietvert attēlus, kas idealizē maisījumu lietošanu. Reklāmā atļauts iekļaut ražotāja vai izplatītāja nosaukumu vai firmas zīmi, bet nav atļauts iekļaut šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minēto produktu preču zīmi. Reklāmu izplata tikai ārstniecības iestādēs pēc saskaņošanas ar ārstniecības iestādi.

32. Šo noteikumu 31.punktā minēto reklāmu (izņemot šo noteikumu 26.punktā minētās publikācijas) izplatīšana atļauta tikai tad, ja saņemts Latvijas Pārtikas centra rakstisks apstiprinājums, ka reklāma atbilst šo noteikumu un pārtikas apriti regulējošo normatīvo aktu prasībām.

33. Lai saņemtu šo noteikumu 32.punktā minēto apstiprinājumu, ražotājs vai izplatītājs iesniedz attiecīgu iesniegumu un reklāmas paraugu Latvijas Pārtikas centrā. Latvijas Pārtikas centrs 30dienas pēc iesnieguma un reklāmas parauga saņemšanas izvērtē attiecīgās reklāmas atbilstību normatīvo aktu prasībām un izsniedz rakstisku apstiprinājumu vai pamatotu atteikumu apstiprināt reklāmas atbilstību. Latvijas Pārtikas centrs reklāmas izvērtēšanā var pieaicināt ekspertus. Iesnieguma un reklāmas parauga iesniedzējs Latvijas Pārtikas centra lēmumu mēneša laikā pēc tā saņemšanas var apstrīdēt Veselības ministrijā.

34. Maksa par reklāmas atbilstības izvērtēšanu ir 67,06 lati (bez PVN).

V. Noslēguma jautājums

35. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2001.gada 13.marta noteikumus Nr.119 "Mātes piena aizstājēju sastāva obligātās nekaitīguma prasības un to marķējuma un reklāmas prasības" (Latvijas Vēstnesis, 2001, 43.nr.; 2003, 21.nr.; 2004, 15.nr.).

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

1) Padomes 1989.gada 13.jūnija Direktīvas 89/398/EEK par dalībvalstu likumu tuvināšanu attiecībā uz īpašas diētas pārtikas produktiem, kas papildināta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1996.gada 19.decembra Direktīvu 96/84/EK, 1999.gada 7.jūnija Direktīvu 1999/41/EK un 1999.gada 7.jūnija Direktīvu 1999/50/EK;

2) Komisijas 1991.gada 14.maija Direktīvas 91/321/EEK par mātes piena aizstājējiem zīdaiņiem un maziem bērniem, tās grozījumiem ar 1996.gada 16.februāra Direktīvu 96/4/EK un 1999.gada 25.maija Direktīvu 1999/50/EK, un 2003.gada 10.februāra Direktīvu 2003/14/EK;

3) Komisijas 1992.gada 18.jūnija Direktīvas 92/52/EEK par mākslīgā piena maisījumiem zīdaiņiem un mākslīgā piena maisījumiem maziem bērniem, kas paredzēti eksportam uz trešajām valstīm.

Ministru prezidents A.Kalvītis

Veselības ministrs G.Bērziņš

1.pielikums

Ministru kabineta

2005.gada 31.maija noteikumiem Nr.368

Prasības zīdaiņiem (pirmo četru līdz sešu mēnešu vecumā) paredzēto maisījumu sastāvam¹

μμμ

Nr. p.k.	Maisījuma enerģētiskā vērtība un sastāvdaļas, mērvienības	Minimālais daudzums	Maksimālais daudzums
1	2	3	4
1.	Enerģētiskā vērtība , kJ/100 ml (kcal/100 ml)	250 (60)	315 (75)
2.	Olbaltumvielas : ^{2, 3}		
2.1.	no govju piena olbaltumvielām ražotā maisījumā, g/100 kJ (g/100 kcal)	0,45 (1,8) ⁴	0,7 (3) ⁴
2.2.	no olbaltumvielu daļējiem hidrolizātiem ražotā maisījumā, g/100 kJ (g/100 kcal):	0,56 (2,25) ^{4, 5}	0,7 (3) ^{4, 5}
2.2.1.	taurīns, μmoli/100 kJ (μmoli/100 kcal)	10 (42)	
2.2.2.	L-karnitīns, μmoli/100 kJ (μmoli/100 kcal)	1,8 (7,5)	-
2.3.	tikai no sojas izdalītām olbaltumvielām vai no tām kopā ar govju piena olbaltumvielām ražotā maisījumā, g/100 kJ (g/100 kcal)	0,56 (2,56) ⁶	0,7 (3) ⁶
2.3.1.	L-karnitīns, μmoli/100 kJ (μmoli/100 kcal)	1,8 (7,5)	-
2.3.2.	ķīmiskais indekss ⁷	80 % no salīdzināmās olbaltumvielas ⁸	-
3.	Tauki , g/100 kJ (g/100 kcal) ⁹ :	1,05 (4,4)	1,5 (6,5)